

*the projected process or phenomenon), analytical (analysis of existing experience, baseline conditions and means for project realization with further monitoring of the project results); prognostic (prediction of results of concrete actions, possibilities of deviation and ways to overcome the probable difficulties in project realization); normalizing (creation of normative acts, documents as the initial product of projecting); constructive (allows to obtain concrete practical result on the basis of predictive knowledge).*

*The author notes that multifunctionality of pedagogical projecting allows to use it both as a pedagogical tool within a wider social context and as a means of teaching (education), as a support activity for other types of pedagogical activities, as a procedure in the context of other activities, and as a form (of innovative development) of one or another pedagogical object (system, process, phenomenon).*

*In order to achieve the aim of the article, the researcher proposes to include the module "Pedagogical projecting as a condition of competence development of the personality of the teacher" in the program of professional development of pedagogical specialists and reveals the peculiarities of its implementation.*

*It is proved that the main innovative feature of the pedagogical education is the fact that in this case takes place creation of a new idea, development of a new way of its realization and the acquisition of an entirely new practical solution. In this regard, pedagogical projecting becomes an actual technology that allows to predict the results of work, systematically analyze and describe various objects, identify possible ways of transforming pedagogical reality, a particular situation. It promotes the innovative development of the teacher himself, his professional competence, in accordance with the aim of the project, improves his special projecting abilities.*

**Key words:** *project, pedagogical projecting, project activity, teacher, brainstorming, jaw saw, associative map of thoughts, fishbone, technological map of the pedagogical project, system of postgraduate education, professional competence.*

УДК 378.13:37.013.42

**Ігор Іваній**

Сумський державний педагогічний  
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-6578:480

DOI 10.24139/2312-5993/2018.04/068-078

### **АКМЕ-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ: БАЗОВІ ПОНЯТТЯ**

*У статті здійснено аналіз наукового тезаурусу сутності базових понять проблеми професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах. На основі аналізу взаємозв'язку класів явищ теорії акмеології і культури обґрунтовано та введено в науковий обіг новий термін «акме-культурологічний потенціал майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту». Розглянуто такі базові поняття, що стосуються професійної підготовки, як «культура», «фізична та спортивна культура», «фізичне виховання», «спорт», «професійна фізкультурна освіта» та поняття, які розкривають сутність та специфіку професійно-педагогічної підготовки*

*(«професійна придатність», «модель фахівця»), що забезпечують досягнення її акме-культурологічної спрямованості.*

**Ключові слова:** акмеологія, культура, акме-культурологічний потенціал майбутнього фахівця, фізична і спортивна культура, фізичне виховання, спортивна діяльність.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах розвитку професійної освіти в педагогічній науці з'являються нові поняття, наповнюються новим змістом традиційні й усталені, деякі застарівають, оскільки не апробуються практикою. Забезпечене створює утруднення в науково-дослідній роботі та педагогічній практиці. Це пояснюється тим, що професійна педагогіка є комплексною, що не тільки генерує нові терміни, але й синтезує понятійний апарат суміжних наук: культурології, соціології, психології тощо. Істотний вплив на її термінологію справляють інтеграційні процеси, що властиві як теорії, так і практиці професійної освіти. Передусім, це стосується інтеграції професійної педагогіки, психології, професіології, зокрема при дослідженні проблеми професійної-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах, що має вияв у взаємопроникненні на єдиній методологічній основі власне фізкультурно-спортивних і педагогічних знань у акмеологічній, культурологічній, психологічній дослідженні та потребує аналізу його базових понять.

**Аналіз актуальних досліджень.** Різні напрями проблеми професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах розглянуто у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (О. Ажиппо, Б. Ашмарін, С. Гаркуша, Л. Демінська, Т. Дерєка, А. Конюх, В. Коренберг, А. Сватєєв, Л. Суцєнко, О. Тимошенко, Б. Шиян та ін.). Для вивчення теоретичних засад професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту більшість авторів розділяють досліджувані поняття на групи за визначеними дефініціями. Так, Л. Суцєнко розділяє: дефініції загального контексту освітньої діяльності; дефініції щодо проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту; дефініції щодо проблеми фізичного виховання та спорту [18, с.20]. Л. Демінська пропонує подання понятійно-термінологічного апарату вивчення аксіологічних засад професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання та спорту, доповнюючи вищезазначене поняттями аксіологічної спрямованості освітнього процесу [4, с. 61]. Т. Дерєка, досліджуючи акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання, класифікує базові поняття, які складають науковий тезаурус дослідження за трьома групами: поняття, що розкривають специфіку неперервної підготовки фахівців; поняття, що стосуються професійної підготовки фахівців; поняття, що визначають акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців [5, с. 71].

Теоретичний аналіз наукових праць засвідчує, що професійно-педагогічна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах не стала предметом окремого цілісного наукового дослідження, зокрема, не визначено базові поняття, що становлять науковий тезаурус зазначеної проблеми дослідження.

**Метою статті** є аналіз наукового тезаурусу сутності базових понять дослідження проблеми професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах.

**Методи дослідження:** аналіз, систематизація, узагальнення наукової літератури з питань сутності базових понять професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах. Зважаючи на міждисциплінарний характер дослідження акме-культурологічних засад професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, для формування базових понять, ми враховували такі принципи, запропоновані В. Огнев'юком зі співавторами [12, с. 268]: системності, цілісності, самопізнання, антропологічний, онтологічний, креативності, тезаурусного моделювання понять.

**Виклад основного матеріалу.** З метою вивчення професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, яке здійснюється у вищих закладах освіти України, ми розглядатимемо поняття «вища освіта» за Законом України «Про вищу освіту», де зазначено, що «Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» [7, с. 1].

Підготовка фахівців усіх профілів здійснюється на науково-теоретичному рівні, що встановлюється державою згідно з досягненнями науки, техніки й культури для кожної групи спеціальностей вишів країни. Теоретико-методологічним підґрунтям вирішення проблеми професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту може слугувати акме-культурологічний підхід, в основу якого покладено дослідження взаємопов'язаних класів явищ теорії акмеології й культури. Головна ідея даного підходу – професійно-педагогічна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту повинна здійснюватися на основі реалізації завдань гуманізації загальнокультурної, професійно-педагогічної й особистісної спрямованості фізкультурно-спортивного освітнього процесу.

Сутність акмеологічного підходу полягає у вивченні індивідуальних, особистісних та суб'єктивно-діяльних характеристик фахівця фізичного виховання в єдності всіх взаємопов'язаних задля досягнення професійних і особистісних вершин (акме) та самореалізації [5, с. 43]. Культурологічний

підхід розглядає характер взаємозв'язку освіти і культури, їх ізоморфну тотожність, утворення цілісної єдності духовних, соціальних і технологічних компонентів змісту навчання в системі, когнітивно-ціннісно-регулятивних координат для того, щоб і значення (цивілізаційна парадигма), і цінності, і смисли (культурологічна парадигма) склали основне ядро модернізованого змісту професійної фізкультурної освіти [8, с. 27].

Одне з ключових завдань професійно-педагогічної підготовки фахівця фізичного виховання та спорту полягає у створенні умов для розвитку акме-культурологічного потенціалу майбутнього фахівця, що має розкриватися у процесі його подальшої професійної діяльності. Парадигма акме і культурологічна парадигма є вдалим поєднанням, яке допомагає, з одного боку, підійти до вирішення сучасних завдань вищої професійної фізкультурної освіти з позицій цілісності й системності, а з іншого, акменаповнення розширює поле реалізації завдань культурологічної освіти майбутнього фахівця. Інтегруючи і поєднуючи акмеологічний і культурологічний підходи у професійно-педагогічній підготовці фахівця фізичного виховання та спорту, ми створюємо умови, коли у процесі навчання відбувається розуміння й розвиток системи формування майбутнього професіонала та акме-культурологічного потенціалу студента. Формально акме-культурологічний потенціал майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту являє собою індивідуальний «зріз» потенціального суб'єкта діяльності, його можливостей та перспектив, компенсованих та некомпенсованих якостей. *Акме-культурологічний потенціал майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту* розуміється нами як багаторівневе інтеграційне новоутворення, яке характеризується наявністю системи його орієнтації на ефективну професійно-педагогічну діяльність, прагненням і готовністю до трансляції цінностей культури та досягнення високих результатів у професії й визначає його професійну придатність.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначено, що культура (лат. Culture – «обробіток», «обробляти») – сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом його історії; історично набутий набір правил всередині соціуму для його збереження та гармонізації [2, с. 321]. На XVII Всесвітньому конгресі в Торонто (1983 р.), присвяченому проблемі філософії і культури, було наведено кілька сотень визначень поняття «культура». За Д. Берестовською, це поняття об'єднує в собі науку і освіту, мистецтво, мораль, устрій життя та світогляд [1, с. 29].

Фізична та спортивна культура є частиною загальної культури народу. Зміст поняття «фізична культура» В. Папуша визначає як «сукупність досягнень суспільства у створенні й раціональному використанні спеціальних засобів, методів і умов цілеспрямованого фізичного та духовного вдосконалення людини» [13, с. 5]. Ми визначаємо поняття

«фізична культура особистості фахівця фізичного виховання та спорту» як «складне інтегроване новоутворення у структурі особистості фахівця, що розглядається як складова його загальної культури і професійної компетентності, є виявом його професійної культури, основою соціально-професійної зрілості» [8, с. 35]. В. Столяров визначає поняття «спортивна культура» як «феномен загальнолюдської культури – самодостатня сфера людської діяльності, що має власне призначення, виконуючи евристичні, етичні, еталонні, оздоровчо-рефлексивні, економічні й видові функції» [17, с. 12]. Л. Лубишева під спортивною культурою особистості розуміє «інтегративне особистісне новоутворення, що включає систему засобів, способів і результатів фізкультурно-спортивної діяльності, спрямованої на сприйняття, відновлення, створення й поширення фізкультурно-спортивних цінностей і технологій» [9, с. 9].

Генеza трансформації й поняття «фізична культура» за публікацією різних авторів, упорядковано Л. Сергієнко [15], трансформації поняття «спортивна культура» – Л. Лубишевою [9]. Г. Драндронов із співавторами проаналізували зміст означених понять та їх взаємозв'язок [6]. Порівняння змісту фізичної і спортивної культури особистості фахівця фізичного виховання та спорту (табл. 1) показує, що фізична культура і спорт мають спільну предметну основу як види рухової діяльності, що спонукаються і спрямовуються одними й тими самими мотивами. Поряд із цим спорт, як вид діяльності, відрізняється від фізичної культури виникненням і домінуванням змагальних мотивів, мотивів досягнення успіху й особистісної самореалізації. Ми погоджуємося із твердженням І. Волкова, що у професійно-спортивній діяльності «акме» – «це видатний офіційний результат, рекорд, перемога спортсмена» [3, с. 82].

Під впливом цих мотивів фізична культура переходить на новий, якісно інший рівень розвитку, рівень спортивної діяльності, який включає в якості нового елементу змагальну діяльність. Спортивна діяльність призводить до привласнення нових у порівнянні з фізичною активністю матеріальних і духовних цінностей, які в сукупності з цінностями фізичної культури утворюють спортивну культуру особистості.

У цьому плані необхідно конкретизувати поняття «професійно-педагогічна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту». Деякі автори вважають, що професійна підготовка фахівців у галузі фізичної культури і спорту досі розглядається в дещо розширеному контексті – як підготовка «фахівців із фізичного виховання та спорту». Такий «розмитий, нечіткий фокус уваги», за словами А. Сват'єва, призводить до зменшення відповідальності за результатами професійної діяльності, адже надто сміливо об'єднує різні по суті і типових характеристиках професії – вчителя фізичної культури, тренера-викладача, спортсмена тощо [14, с. 127]. Ми лише частково погоджуємося з вищевказаним зауваженням, оскільки

вважаємо, що мова йде про підготовку фахівців, які повинні забезпечити, у першу чергу, професійно-педагогічний супровід фізкультурно-спортивних оздоровчих програм, тому поняття «професійно-педагогічна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту», у якому чітко окреслено спрямованість реалізації професійно-педагогічної підготовки на об'єкт навчання – майбутній фахівець фізичного виховання та спорту, має право на існування в системі професійної фізкультурно-спортивної освіти в контексті єдиного європейського простору вищої освіти.

Таблиця 1

**Зміст фізичної і спортивної культури особистості**

(Драндронов Г. Л., 2013, с. 18)

Фізична культура	Спортивна культура
Мотиви діяльності	
Потреба в руховій активності Збереження і зміцнення здоров'я Фізичний розвиток Спілкування Формування особистості	Потреба в руховій активності Збереження і зміцнення здоров'я Фізичний розвиток Спілкування Формування особистості Змагальні мотиви Мотиви досягнення успіху
Зміст діяльності	
Фізичні вправи	Фізичні вправи Змагальні вправи
Матеріальні цінності	
Здоров'я Тілобудова Рухові здібності	Здоров'я Тілобудова Високий рівень розвитку рухових здібностей, значущих для вибраного виду спорту
Духовні цінності	
Знання в галузі фізичної культури Володіння способами організації рухової активності Соціалізація Інтерес до фізичної культури	Знання в галузі вибраного виду спорту Володіння способами організації вибраним видом спорту Соціалізація Інтерес до вибраного виду спорту Спортивна етика Соціальний статус

Вищезазначене підтверджується дослідженнями І. Мудріка, який провів аналіз конституційних та законодавчих актів європейських країн [10, с. 108]. Результати дослідження свідчать, що поняття «фізична культура» вживається тільки в конституціях Росії, Білорусії, України та Хорватії, а поняття «спортивна культура» – тільки в Росії. У конституціях та законодавчих актах інших європейських країн використовується термін «фізичне виховання і спорт».

Аналіз назв навчальних закладів, міністерств і департаментів західних країн, міжнародних організацій, періодичних видань, здійснений ученим, свідчить, що поняття «фізична культура», «спортивна культура» на Заході не вживається, а вживається поняття «physical education» («фізичне виховання») [10, с. 112].

У перекладі з англійської мови «education» – це і освіта, навчання, розвиток, окрім того, що виховання та культура [11, с. 194], тому процес навчання рухам, виховання рухових здібностей, розвиток фізичних якостей і, як результат, оволодіння специфічними систематизованими знаннями та способами для самостійних занять і використання в житті. На нашу думку, поняття «physical education» об'єднує за визначенням культуру, виховання й освіту, хоча вітчизняна галузь фізичної культури і спорту дані поняття розрізняє та трактує по-різному.

Т. Круцевич фізичне виховання визначає як педагогічний процес, тому йому притаманні основні педагогічні ознаки: провідна роль педагога, організований і плановий його характер, реалізація методичних принципів та інших педагогічних положень. До того ж фізичне виховання є засобом усестороннього розвитку особистості, що сприяє розумовому, моральному, трудовому та естетичному вдосконаленню [19, с. 10].

У фізичному вихованні виділяють два основні напрями, у межах яких здійснюється фізичне виховання людей: фізична освіта, фізичне виховання людей: фізична освіта, фізична підготовка [13, с. 8]. Поняття «фізична освіта» започатковано ще П. Лесгафтом (1912 р.) і сучасне розуміння деякого поняття, на думку різних авторів, не однозначне. На думку Л. Сергієнко, найбільш інформативним є термін «фізкультурна освіта», який трактується як «цілеспрямований вплив соціального середовища на людину з метою формування в неї здатностей до фізкультурної діяльності» [15, с. 102]. Ми повністю погоджуємося з думкою Л. Сергієнко щодо визначення цього терміну.

Для реалізації різних потреб людини держава (суспільство) створює певні системи: систему охорони здоров'я, систему освіти тощо. Під «системою» розуміють певний соціальний інститут, який призначається для використання певних соціально значущих функцій.

Система фізичного виховання – це історично обумовлений тип соціальної практики фізичного виховання, який включає теологічні, науково-методичні, програмово-нормативні та організаційні елементи (основи), що забезпечують фізичне виховання громадян [13, с. 11]. Кожній суспільній формації притаманна своя система фізичного виховання, рівень розвитку якої обумовлений рівнем матеріальної та духовної культури суспільства.

У Постанові Кабінету Міністрів України (№ 266 від 29 квітня 2015 р.) перелік галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, зокрема за спеціальностями 014 «Фізичне

виховання», 017 «Фізичне виховання і спорт», галузь знань 01 «Освіта». Закон України «Про вищу освіту» [7] трактує поняття «професійна підготовка» як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю.

С. Сисоєва, І. Соколова зазначають, що «професійна підготовка майбутнього фахівця – це неперервний і керований процес здобуття особистістю суб'єктивного досвіду професійної діяльності, що дозволяє системно й цілісно сприймати діяльність і діяти на основі гуманістичних ціннісних орієнтацій, закладених у сучасних освітніх концепціях неперервності, гуманізації освіти і професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах для формування професійної компетентності особистості й успішної праці з урахуванням сучасних вимог ринку праці» [16, с. 133].

Т. Дерєка обґрунтувала поняття «неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання на засадах акмеології», яке представлено як «послідовний процес формування акмеологічної компетентності фахівця фізичного виховання, що забезпечує його професійне становлення та розвиток, формування здатності до навчання, саморозвитку, самовдосконалення впродовж життя задля досягнення особистісного й професійного акме» [5, с. 127]. Л. Демінська обґрунтувала поняття «професійно-педагогічна підготовка вчителя фізичного виховання на засадах аксіології», що розуміється «як ціннісний і цілеспрямований процес формування у вчителів фізичного виховання аксіологічних знань, їх розуміння та усвідомлення, умінь щодо застосування в педагогічному процесі; формування ціннісних орієнтацій, педагогічних та професійних цінностей та їх привласнення з метою гармонійного розвитку особистості учнів, збереження, формування, розвитку та відновлення їх здоров'я» [4, с. 129].

Отже, на основі теоретичного аналізу наукових джерел проаналізовані поняття, які розкривають сутність акме-культурологічних засад професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту.

Професійно-педагогічна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах у дослідженні розглядається як «процес, який відображає науково і методично обґрунтовані на основі аналізу взаємопов'язаних класів явищ теорії акмеології і культури заходи вищих закладів освіти, спрямованих на формування протягом терміну навчання рівня професійно-педагогічної культури особистості, достатнього для організації фізичного виховання різних верств населення й успішної праці в усіх ланках спортивного руху з урахуванням сучасних вимог ринку праці».

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Таким чином, аналізуючи науковий тезаурус сутності базових понять дослідження проблеми професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах, ми встановили наявність взаємозв'язку класів явищ теорії акмеології і культури й обґрунтували і ввели в науковий обіг новий термін «акме-культурологічний



потенціал майбутнього фахівця». Уточнено коло споріднених понять, що концентруються навколо категорій «освіта», «культура», виявлено їх основні дефініції, сформульовано положення щодо сутності, які слугують методологічним підґрунтям дослідження. Визначення нового дефінітивного поля досліджуваних понять, їх екстраполяція у площину вищої професійної фізкультурної освіти, детермінує прогнозування й конструювання нового змісту професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо в розробці концепції та моделі професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту на акме-культурологічних засадах.

## REFERENCES

1. Берестовская, Д. С. (2005). *Культурология*. Симферополь: Бизнес-Информ (Berestovskaia, D. S. (2005). *Culturology*. Simferopol: Business-Inform).
2. Бусел, В. Т. (Ред.) (2001). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. К.: Ірпінь. ВТФ «Перун» (Busel, V. T. (Ed.) (2001). *The large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language*. K.: Irpin. VTF "Perun").
3. Волков, И. П. (2000). *Акмеология. Методические и методологические проблемы*. СПб: СПбАА (Volkov, I. P. (2000). *Acmeology. Methodological problems*. SPb: SPbAA).
4. Демінська, Л. О. (2013). *Аксиологічні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання*. Донецьк: Юго-Восток (Deminska, L. O. (2013). *Axiological foundations of professional-pedagogical training of the future teachers of physical education*. Donetsk: Yuho-Vostok).
5. Дерека, Т. Г. (2016). *Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади*. Київ: Видавництво ВП «Едельвейс» (Dereka, T. H. (2016). *Continuous professional training of specialists of physical education: acmeological foundations*. Kyiv: Edelweiss).
6. Драндронов, Г. Л., Бурцев, В. А., Бурцева, Е. В. (2013). Теоретические основы взаимодействия физической и спортивной культуры. *Теория и практика физической культуры*, 6, 14–19 (Drandronov, H. L., Burtsev, V. A., Burtseva, E. V. (2013). Theoretical bases of interconnection between physical and sport culture. *Theory and practice of physical culture*, 6, 14–19).
7. Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) (*Law of Ukraine "On the higher education" (№ 1556-VII from 01.07.2014)*) (2014). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
8. Іваній, І. В. (2014). *Фізична культура особистості фахівця фізичного виховання та спорту*. Суми: Університетська книга (Ivanii, I. V. (2014). *Physical culture of a personality of physical training and sport specialist*. Sumy: University book).
9. Лубышева, Л. И. (2013). Структура и содержание спортивной культуры личности. *Теория и практика физической культуры*, 3, 7–16 (Lubysheva, L. I. (2013). The structure and content of sports culture of a personality. *Theory and practice of physical culture*, 3, 7–16).
10. Мудрік, І. В. (2010). Сутність і розбіжності між поняттями «фізична культура», «фізична культура особистості», «фізичне виховання». *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (29–30 квітня 2010 року)*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка

(Mudrik, I. V. (2010). The essence and differences between concepts “physical culture”, “physical culture of a personality”, “physical training”. *Modern problems of physical training and sport of pupils and students of Ukraine; Proceedings of the X Ukrainian scientific-practical conference (29–30 April 2010)*. Sumy: SumSPU named after A. S. Makarenko).

11. *Новітній англо-український словник* (2006). Укладач М. Т. Зубков. Харків: Белкар-книга (*New English-Ukrainian dictionary* (2006). Lexicographer M. T. Zubkov. Kharkiv: Belkar-book).

12. Огневюк, В. О. (Ред.). *Освітологія: підготовка експертів у галузі освіти*. К.: ТОВ ВП Едельвейс (Ohneviuk, V. O. (Eds). (2015). *Educology: training of experts in the sphere of education*. К.: TOV VP Edelweiss).

13. Папуша, В. Г. (2011). *Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях*. Тернопіль: Підручники і посібники (Parusha, V. H. (2011). *Theory and practice of physical training in schemes and tables*. Ternopil: Textbooks and manuals).

14. Сватєв, А. В. (2012). *Підготовка майбутнього тренера-викладача до професійної діяльності (теоретико-методичний аспект)*. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД (Svatiev, A. V. (2012). *Training of the future coach-teacher to the professional activity (theoretic-methodological aspect)*. Zaporizhzhia: TOV “LPS” LTD).

15. Сергієнко, Л. П. (2011). *Терміни і поняття у фізичній культурі*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан (Serhiienko, L. P. (2011). *Terms and concepts in physical culture*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan).

16. Сисоєва, С. О., Соколова, І. В. (2010). *Проблеми непервинної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження*. К.: ЕКМО (Sysoieva, S.O., Sokolova, I. V. (2010). *Problems of continuous professional education; thesaurus of research*. К.: ЕКМО).

17. Столяров, В. И. (2009). *Понятие и формы спортивной культуры личности: Проблемы совершенствования физической культуры, спорта и олимпизма*. Омск: Изд.-во СибГУФК (Stoliarova, V. I. (2009). *Concept and forms of sports culture and personality: Problems of improvement of physical culture, sports and olympism*. Omsk: Publishing house SibSUPK).

18. Сущенко, Л. П. (2003). *Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Київ (Sushchenko, L. P. (2003). *Theoretical and methodological foundations of professional training of the future specialists of physical training and sports in the higher educational establishments* (DSc thesis abstract). Kyiv).

19. Круцевич, Т. Ю. (Ред.). *Теорія і методика фізичного виховання* (2012). У 2-х томах. Том 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. К.: Олімпійська література (Krutsevych, T. Yu. (Ed.). (2012). *Theory and methodology of physical training*. In 2 volumes. Vol. 1. General foundations and methodology of physical education. К.: Olympic literature).

## РЕЗЮМЕ

**Иваний Игорь.** Акме-культурологические основы профессионально-педагогической подготовки специалистов физического воспитания и спорта: базовые понятия.

В статье осуществлен анализ научного тезауруса сущности базовых понятий проблемы профессионально-педагогической подготовки специалистов физического воспитания и спорта на акме-культурологической основе. На основе анализа взаимосвязи классов явлений теории акмеологии и культуры обоснован и введен в научное обращение новый термин «акме-культурологический потенциал будущего специалиста физического воспитания и спорта». Рассмотрены такие базовые понятия, касающиеся профессиональной подготовки, как «культура»,

«физическая и спортивная культура», «физическое воспитание», «спорт», «профессиональное физкультурное образование» и понятия, которые раскрывают сущность и специфику «профессионально-педагогической подготовки» («профессиональная пригодность», «модель специалиста»), обеспечивающие достижения её акме-культурологической направленности.

**Ключевые слова:** акмеология, культура, акме-культурологический потенциал будущего специалиста, физическая и спортивная культура, физическое воспитание, спортивное движение.

## SUMMARY

**Ivanii Ihor.** Acme-culturological bases of professional-pedagogical training of physical education and sports specialists: basic concepts.

*The article is devoted to the analysis of scientific thesaurus of essence of the basic concepts of the problem of professional-pedagogical training of the physical education and sports specialists on the acme-culturological bases. Taking into account interdisciplinary character of the research of acme-culturological bases of professional-pedagogical training of the physical education and sports specialists, the principles of system, unity, self-knowledge, creativity, thesaurus modeling of concepts for the formation of basic concepts have been revealed.*

*Based on the analysis of interconnection of phenomena classes of acmeology theory and culture a new term “acme-culturological potential of the future physical education and sports specialist” was proved and put into scientific circulation. Basic concepts were considered, which were concerned professional training of specialists, such as “culture”, “physical culture”, “sports culture”, “physical training”, “sport”, “professional physical culture education”. The essence and specificity of professional pedagogical training were revealed, which provide achievement of its acme-culturological direction. In particular, it is the unity of all interconnections of educational process for achieving professional and personal acmes and self-realization of the future specialist, entire unity of spiritual, social and technological components of education content in the system of cognitive-value-regulative coordinates aimed at modernization of higher professional physical culture education content.*

*Defining of a new definitive field of concepts under the research, their extrapolation on the higher professional physical culture education gave us the possibility to consider professional-pedagogical training of physical education and sports specialists on the acme-culturological bases as the “process, which reflects scientifically and methodologically grounded on the basis of analysis of interconnected phenomena classes of acmeology theory and culture, measures of higher educational establishments directed at formation during the term of education of personal professional-pedagogical culture level, sufficient for the organization of physical training of different sections of population and success of work in all spheres of sport movement taking into account modern demands of job market”.*

**Key words:** acmeology, culture, acme-culturological potential of the future specialist, physical and sports culture, physical training, sport.